

Sygn. akt VU 5437/14

WYROK ŁĄCZNY

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 października 2017 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: **SSO Beata Łapińska**

Protokolant st. sekret. sąd. Karolina Rudecka

po rozpoznaniu w dniu 21 września 2017 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z wniosku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z udziałem zainteresowanych C. B., (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w P.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołań (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 19 maja 2014 r., sygn. (...), (...)

1. **oddala odwołania;**

2. **zasądza od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. kwotę w wysokości 2 400 zł (dwa tysiące czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

Sygn. akt VU 5437/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 maja 2014 roku numer (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. ustalił, iż **C. B.** z tytułu zatrudnienia na podstawie umów zleceń u płatnika składek (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. podlega ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od dnia 23 listopada 2011 roku do dnia 30 czerwca 2013 roku i ustalił podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe C. B. w ww. okresie.

Decyzją z dnia 19 maja 2014 roku numer (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. ustalił, iż **R. W. (1)** z tytułu zatrudnienia na podstawie umów zleceń u płatnika składek (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. podlega ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od dnia 16 października 2012 roku do dnia 30 czerwca 2013 roku i ustalił podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe R. W. (1) w ww. okresie.

Od powyższych decyzji odwołał się płatnik składek, wnosząc o ich zmianę poprzez ustalenie, że zainteresowane C. B. i R. W. (1) w ww. okresach podlegały obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu umów zleceń zawartych z

(...) Sp. z o.o., a ponadto że kwoty wskazane w pkt II zaskarżonych decyzji nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe z tytułu ww. umów z uwagi na posiadanie w tym okresie innego tytułu do ubezpieczeń społecznych, powstałego wcześniej i wybranego przez ubezpieczonych. Wnosił również o zasądzenie na jego rzecz od organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Skarżący zarzucił decyzjom naruszenie:

- art. 9 ust. 2, art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2013 roku, poz. 1442 z późniejszymi zmianami) poprzez ustalenie, że ubezpieczone z tytułu zatrudnienia na podstawie umów zlecenia zawartych z płatnikiem składek (...) Sp. z o.o. podlegały obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w ww. okresie;
- art. 18 ust. 1 i 3, art. 20 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez błędne ustalenie podstaw wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe, od przychodów uzyskanych z tytułu umów zlecenia zawartych pomiędzy zainteresowanymi i (...) Sp. z o.o., a niestanowiących podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia we wskazanych w decyzjach okresach;
- art. 7, art. 77 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2013 roku, poz. 267) w związku z art. 123 ustawy o s.u.s. poprzez wybiórcze potraktowanie zeznań świadków oraz pominięcie dowodów niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego i dokonanie prawidłowego rozstrzygnięcia w sprawie;
- art. 86 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 2 oraz art. 22 Konstytucji RP, poprzez faktyczne pominięcie skutków czynności prawnych, kształtujących dla odwołującego wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne - narusza zasadę zaufania obywateli do państwa i stanowionego prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji RP oraz narusza zasadę wolności działalności gospodarczej wyrażającej się w wolności układania swoich stosunków cywilnoprawnych, tj. art. 22 Konstytucji RP.

Skarżący podniósł, iż ubezpieczone w oświadczeniu stanowiącym załącznik do umowy zlecenia wskazały, że podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu umów zleceń zawartych z innym płatnikiem oraz że nie przystępują do dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnego i rentowego z tytułu umów zleceń zawartych ze spółką (...). Zdaniem skarżącego dokonany przez zainteresowane wybór tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym wyklucza przyjęcie, iż doszło do ich pokrzywdzenia w wyniku oskładkowania tylko jednej z wykonywanych umów zleceń.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie.

Sprawy z powyższych odwołań zostały zarejestrowane pod sygn. akt V U 5437/14 i V U 5484/14.

Postanowieniami z dnia 21 października 2015 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. na podstawie art. 477¹¹ § 2 k.p.c. wezwał w charakterze zainteresowanego do udziału w sprawie (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w P.

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w P. przyłączył się do stanowiska wnioskodawcy.

W pismach procesowych z dnia 20 września 2017 roku organ rentowy wskazał, że wartość przedmiotu sporu w sprawie sygn. akt V U 5484/14 wynosi 6 177,49 zł, a w sprawie sygn. akt V U 5437/14 – 8 592,63 zł.

Postanowieniem z dnia 21 września 2017 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim na podstawie art. 219 k.p.c. połączył sprawy z powyższych odwołań do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia pod sygn. akt V U 5437/14.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny w sprawie:

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w P. jest Zakładem Pracy (...). Spółka powstała w pierwszej połowie lat 90-tych XX wieku. Przedmiotem działalności Spółki jest świadczenie kompleksowych usług sprzątanania i utrzymania

porządku na rzecz kontrahentów w obiektach biurowych, służby zdrowia, przemysłowych, magazynowych. Spółka (...) w spornym okresie działała na terenie całej Polski.

Zakres terytorialny działalności gospodarczej wnioskodawcy jest podzielony na 4 regiony. Na czele każdego regionu stoi dyrektor, który zarządza pracą kierowników mikroregionów. Kierownik mikroregionu zarządza pracą koordynatorów. Z kolei koordynatorzy bezpośrednio nadzorują pracę pracowników i zleceniobiorców Spółki w zakresie wykonywania usług porządkowych, organizują ich pracę i pozostają na bieżąco w kontakcie z osobą zarządzającą danym obiektem klienta.

Spółka (...) realizowała umowy na usługi sprzątające zawarte z kontrahentami przy pomocy osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności zatrudnionych na podstawie umów o pracę oraz zleceniobiorców (umowy zlecenia były zawierane z osobami nieposiadającymi orzeczenia o niepełnosprawności). Spółka (...) zatrudniała do wykonywania usług sprzątających na podstawie umów o pracę jedynie osoby niepełnosprawne, gdyż jako Zakład Pracy (...) otrzymywała z tytułu zatrudnienia takich osób dofinansowanie.

Zakresy przedmiotowe umów o pracę i umów zlecenia były takie same. Przedmiotem obu rodzajów umów było wykonywanie czynności sprzątających i porządkowych na wskazanych obiektach. W zakresie tych czynności należało również mycie przeszkleń znajdujących się na danym obiekcie. Z tym, że mycie przeszkleń na wysokości w danym obiekcie było zlecane przez Spółkę (...) podwykonawcy zewnętrznemu, który specjalizował się w wykonywaniu tego typu usług sprzątających.

(dowód: protokół kontroli ZUS płatnika składek (...) Spółka z o.o. k. 909 -913v; zeznania świadka M. P., protokół z rozprawy z dnia 21 lipca 2016 roku, k. 1000 – 1002 akt sprawy)

W dniu 21 lipca 2011 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w P. reprezentowana przez Prezesa Zarządu R. W. (2) zawarła z (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w P. reprezentowaną przez Prezesa Zarządu A. D. umowę o współpracy.

Przedmiotem umowy było świadczenie przez (...) na rzecz (...) usług związanych z myciem przeszkleń we wskazanych przez (...) lokalach, a także innych usług sprzątających określonych każdorazowo przez strony począwszy od dnia 1 sierpnia 2012r. Umowa o współpracy została zawarta na czas nieokreślony.

Strony ustaliły, iż podstawę do świadczenia usług stanowią będą zlecenia przekazywane przez (...) na rzecz (...), określające miejsce usługi i okres, w którym usługa ma być wykonana. Zlecenia były przekazywane w formie pisemnej (e-mail, fax, pismo zwykłe) bądź za zgodą stron w formie ustnej. (§ 4 ust. 1 i 2 umowy).

(...) prowadził ewidencję wykonanych usług w danym miesiącu (tzw. specyfikację), którą przedstawiał (...) do 4 dnia miesiąca następującego po miesiącu w którym wykonana była usługa. Specyfikacja zawierała następujące dane: miejsce wykonania usługi oraz powierzchnię umytych przeszkleń. Specyfikacja wymagała potwierdzenia przez (...), co było równoznaczne z potwierdzeniem wykonania usługi w danym miesiącu. (§5 ust. 1 i 2 umowy).

Z tytułu wykonania usługi tj. za umycie 1m² przeszkleń (...) płacił (...) wynagrodzenie w wysokości 1,50 złotych netto. Rozliczenie pomiędzy stronami umowy z tytułu wykonanych usług następowało w okresach miesięcznych na podstawie wystawionych przez (...) faktur VAT oraz przedstawionej Specyfikacji. (§ 9 ust. 1 i 2 umowy).

W dniu 29 września 2011r. Spółka (...) zmieniła nazwę na (...). Nadal Prezesem Zarządu Spółki (...) był A. D..

(dowód: umowa o współpracę z dnia 21 lipca 2011 roku wraz z aneksami k. 919-921, protokół kontroli ZUS płatnika składek (...) Spółka z o.o. k. 909 -913v akt sprawy)

Do umowy o współpracy z dnia 21 lipca 2011r. strony tej umowy przyjęły instrukcję dotyczącą obsługi reklamacji. Zgodnie z instrukcją w przypadku zgłoszenia przez kontrahenta Spółki (...) reklamacji dotyczącej umycia przeszkleń na obiekcie obsługiwanym przez firmę (...) koordynator Spółki (...) do wykonania tej usługi reklamacyjnej wybierał

zleceniobiorcę z listy podwykonawców przedstawionej przez Spółkę (...), odpowiednią z uwagi na zakres terytorialny. Po wykonanej usłudze koordynator powinien osobiście sprawdzić i ocenić stopień wykonania zadania, a następnie potwierdzić u kontrahenta wykonanie usługi reklamacyjnej.

(dowód: instrukcja z dnia 1 sierpnia 2011 roku k. 879 akt sprawy)

Pomiędzy Spółką (...), a następnie Spółką (...) i Spółką (...) istniały powiązania podmiotowo - własnościowe oraz kapitałowe. Do 28 maja 2015r. Spółka (...) i Spółka (...) miały siedziby firmy w tym samym miejscu tj. w P. przy ul. (...). Do chwili obecnej prokurentem zarówno Spółki (...) jak i Spółki (...) jest ta sama osoba D. D.. Były natomiast Prezes oraz Wiceprezes Zarządu Spółki (...) oraz Spółki (...) (prezes w okresie od 14 listopada 2011r. do 16 marca 2009r. i wiceprezes w okresie od 23 lipca 2012r. do 9 grudnia 2014r. jest jednocześnie wiceprezesem zarządu Spółki (...) od 12 grudnia 2010r. do chwili obecnej. Z kolei Prezes Zarządu Spółki (...) R. W. (2) był jednocześnie w okresie od 28 października 2013r. do 9 grudnia 2014r. Prezesem Zarządu Spółki (...). A aktualny Prezes Spółki (...) B. K. od 12 grudnia 2010r. do 18 września 2014r. była prokurentem w Spółce (...).

(dowód: wydruk (...) Sp. z o.o., k. 914-917, analiza internetowych odpisów KRS-u Spółki (...), protokół kontroli ZUS płatnika składek (...) Spółka z o.o. k. 909 - 913v akt sprawy)

Spółka (...) zawierała ze swymi kontrahentami, w tym z (...) Spółka Akcyjna w W. umowy o świadczenie kompleksowych usług utrzymania czystości, których przedmiotem było wykonywanie prac porządkowych o charakterze stałym w obiektach należących do zleceniodawców.

(okoliczność niesporna)

C. B. w spornym okresie pracowała na rzecz Spółki (...) na podstawie następujących umów zleceń:

- z dnia 23 listopada 2011 roku, w ramach której zobowiązała się do utrzymania porządku i czystości na terenie obiektu (...) w W. w okresie od dnia 23 listopada 2011 roku do dnia 31 stycznia 2012 roku w zamian za wynagrodzenie wynoszące 294 zł brutto za miesiąc listopad 2011 roku i 980 zł brutto za pozostałe miesiące,

- z dnia 1 lutego 2012 roku, w ramach której zobowiązała się do utrzymania porządku i czystości na terenie obiektu (...) w W. w okresie od dnia 1 lutego 2012 roku do dnia 30 kwietnia 2012 roku w zamian za wynagrodzenie wynoszące 980 zł brutto miesięcznie,

- z dnia 1 maja 2012 roku, w ramach której zobowiązała się do utrzymania porządku i czystości na terenie obiektu (...) w W. w okresie od dnia 1 maja 2012 roku do dnia 31 sierpnia 2012 roku w zamian za wynagrodzenie wynoszące 980 zł brutto miesięcznie,

- z dnia 1 września 2012 roku, w ramach której zobowiązała się do utrzymania porządku i czystości na terenie obiektu (...) w W. w okresie od dnia 1 września 2012 roku do dnia 31 października 2012 roku w zamian za wynagrodzenie wynoszące 980 zł brutto miesięcznie,

- z dnia 1 listopada 2012 roku, w ramach której zobowiązała się do utrzymania porządku i czystości na terenie obiektu (...) w W. w okresie od dnia 1 listopada 2012 roku do dnia 31 stycznia 2013 roku w zamian za wynagrodzenie wynoszące 980 zł brutto miesięcznie,

- z dnia 1 lutego 2013 roku, w ramach której zobowiązała się do utrzymania porządku i czystości na terenie obiektu (...) w W. w okresie od dnia 1 lutego 2013 roku do dnia 30 kwietnia 2013 roku w zamian za wynagrodzenie wynoszące 980 zł brutto miesięcznie,

- z dnia 1 maja 2013 roku, w ramach której zobowiązała się do utrzymania porządku i czystości na terenie obiektu (...) w W. w okresie od dnia 1 maja 2013 roku do dnia 31 lipca 2013 roku w zamian za wynagrodzenie wynoszące 980 zł brutto miesięcznie.

(dowody: umowy zlecenia, k. 13 – 25 akt ZUS I)

W okresie od dnia 23 listopada 2011 roku do dnia 30 czerwca 2013 roku obowiązywały również umowy zlecenia pomiędzy C. B. a (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w P. na mycie przeszkleń w ilości 10 metrów kwadratowych w ciągu miesiąca kalendarzowego za kwotę 10 zł miesięcznie.

Przedmiot umowy zleceniobiorca miał wykonywać we wskazanych okresach. Zleceniodawca zobowiązał się każdorazowo informować telefonicznie lub pisemnie zleceniobiorcę o miejscu wykonania umowy w odpowiednim terminie wcześniej umożliwiającym wykonanie przedmiotu umowy. (§ 1 i 2 umowy).

(dowód: umowy zlecenia, k. 92 – 94 akt sprawy)

R. W. (1) w spornym okresie pracowała na rzecz Spółki (...) na podstawie następujących umów zleceń:

- z dnia 1 września 2012 roku, w ramach której zobowiązała się do utrzymania porządku i czystości na terenie obiektu (...) w W. w okresie od dnia 1 września 2012 roku do dnia 30 listopada 2012 roku w zamian za wynagrodzenie wynoszące 1 000 zł brutto miesięcznie,

- z dnia 1 grudnia 2012 roku, w ramach której zobowiązała się do utrzymania porządku i czystości na terenie obiektu (...) w W. w okresie od dnia 1 grudnia 2012 roku do dnia 31 stycznia 2013 roku w zamian za wynagrodzenie wynoszące 1 000 zł brutto miesięcznie,

- z dnia 1 lutego 2013 roku, w ramach której zobowiązała się do utrzymania porządku i czystości na terenie obiektu (...) w W. w okresie od dnia 1 lutego 2013 roku do dnia 30 kwietnia 2013 roku w zamian za wynagrodzenie wynoszące 1 000 zł brutto miesięcznie,

- z dnia 1 maja 2013 roku, w ramach której zobowiązała się do utrzymania porządku i czystości na terenie obiektu (...) w W. w okresie od dnia 1 maja 2013 roku do dnia 31 lipca 2013 roku w zamian za wynagrodzenie wynoszące 1 000 zł brutto miesięcznie,

(dowód: umowy zlecenia, k. 9 - 15 akt ZUS II)

W okresie od dnia 16 października 2012 roku do dnia 30 czerwca 2013 roku obowiązywały również umowy zlecenia pomiędzy R. W. (1) a (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w P. na mycie przeszkleń w ilości 10 metrów kwadratowych w ciągu miesiąca kalendarzowego za kwotę 10 zł miesięcznie.

Przedmiot umowy zleceniobiorca miał wykonywać we wskazanych okresach. Zleceniodawca zobowiązał się każdorazowo informować telefonicznie lub pisemnie zleceniobiorcę o miejscu wykonania umowy w odpowiednim terminie wcześniej umożliwiającym wykonanie przedmiotu umowy. (§ 1 i 2 umowy).

(dowód: umowy zlecenia k. 938-940 akt sprawy)

Zainteresowane pracowały na podstawie kolejno zawieranych umów zleceń na rzecz spółki (...) w charakterze sprzątaczek. Z tytułu powyższych umów sprzątały w obiektach należących do (...) SA w B.. Usługi sprzątające wykonywały osoby zatrudnione przez Spółkę (...) zarówno na podstawie umów o pracę (osoby niepełnosprawne), jak i osoby, z którymi nawiązano współpracę na podstawie umów zlecenia. R. W. (1) wykonywała czynności polegające na myciu przeszkleń i sprzątaniu powierzchni biurowych w godzinach od 4.00 do 10.00. Kolejne umowy przywozili do podpisu na teren obiektu koordynatorzy. Reklamacje czynności wykonywanych w ramach sprzątania powierzchni biurowych nie zdarzały się często.

(dowód: umowy zlecenia, k. 13 – 25 akt ZUS I, umowy zlecenia, k. 9 - 15 akt ZUS II, częściowo zeznania świadek M. P., protokół z rozprawy z dnia 21 lipca 2016 roku, k. 1000 – 1002, częściowo zeznania świadek R. W. (1), protokół z

rozprawy z dnia 24 czerwca 2016 roku, nagranie od minuty 2:04 do minuty 2:11, od minuty 4:26 do minuty 4:27 i od minuty 9:15 do minuty 9:17, k. 1012 - 1016 akt sprawy)

Zainteresowane podpisały oświadczenie do ZUS. C. B. zaznaczyła, że jest objęta obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym z tytułu umowy zlecenia i wnosi o nieobjęcie jej dodatkowym dobrowolnym ubezpieczeniem emerytalno-rentowym z tytułu umowy zlecenia. Jednocześnie zainteresowana stwierdziła, że nie jest objęta obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym z tytułu umów o pracę, z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, posiada ustalone prawo do emerytury lub renty. Natomiast R. W. (1) w sporządzonym oświadczeniu wskazała, że jest objęta obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym z tytułu umowy zlecenia. Składając oświadczenie zainteresowane nie podały, z której umowy pracodawca ma odprowadzać składki.

(dowód: oświadczenie, bez daty, k. 17, oświadczenie, bez daty, k. 864 akt sprawy, częściowo zeznania R. W. (1), nagranie od minuty 11:48 do minuty 11:55, protokół z rozprawy z dnia 24 czerwca 2016 roku, k. 1015v akt sprawy)

W umowach zlecenia zawartych ze Spółką (...) przez zainteresowane nie było wskazanego miejsca wykonania przedmiotu umowy. Obiekty wskazywał każdorazowo koordynator Spółki (...). Zleceniobiorcami Spółki (...) wykonującymi mycie przeszkleń na rzecz firmy (...) były wyłącznie te osoby, które na podstawie umowy zlecenia wykonywały na rzecz firmy (...) usługi porządkowe. Firma (...) nie zlecała swoim zleceniobiorcom mycia przeszkleń dlatego, że na wykonywanie tych usług miała podpisaną umowę zlecenia ze Spółką (...).

K. Spółki (...) przedstawiali do podpisu zleceniobiorcom wypełnione przez (...) Spółki (...) umowy zlecenia. Przedstawiali także do podpisania umowy zlecenia przygotowane przez Spółkę (...). Druki umów zleceń przekazywane zleceniobiorcom do podpisu również były już uprzednio wypełnione przez Spółkę (...). Zawierały m.in. daty zawarcia umów, dane stron, przedmiot umów, okres na jaki zostały zawarte, wysokość wynagrodzenia. Koordynator nie negocjował w imieniu Spółek z zainteresowaną warunków umów.

(dowód: umowy zlecenia, k. 13 – 25 akt ZUS I, umowy zlecenia, k. 9 - 15 akt ZUS II, umowy zlecenia, k. 92 – 94, k. 938 – 940 częściowo zeznania świadek M. P., protokół z rozprawy z dnia 21 lipca 2016 roku, k. 1000 – 1002 akt sprawy)

Płatnik nie kwestionował rachunkowych wyliczeń podstaw wymiaru składek ustalonych przez ZUS w zaskarżonej decyzji.

(okoliczność bezsporna)

Przeprowadzona przez ZUS w okresie od 9 września 2013 roku do 15 listopada 2013 roku kontrola wykazała, że płatnik składek (...) do dnia zawarcia umowy o współpracy z dnia 21 lipca 2011 roku ze Spółką (...) zawierał z osobami umowy zlecenia na utrzymanie porządku i czystości na terenie obiektów kontrahentów i z tego tytułu zgłaszał te osoby do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego oraz deklarował składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. W ramach tych umów zleceniobiorcy myli także przeszklenia.

Po podpisaniu umowy o współpracy ustalona przez organ rentowy praktyka była następująca:

- zostały rozwiązane wszystkie dotychczasowe umowy zlecenia z osobami sprzątającymi na terenie obiektów kontrahentów, a następnie po kilku dniach zostały zawarte umowy zlecenia z tymi osobami przez spółkę (...) na mycie przeszkleń z wynagrodzeniem 10 złotych brutto miesięcznie. Dzień później z tą samą osobą (...) zawierał umowy zlecenia na utrzymanie porządku i czystości z dużo wyższym wynagrodzeniem;
- w przypadku nowo zawieranych umów zleceń lub nowo pozyskanych osób do pracy sposób postępowania był identyczny.

Płatnik zgłaszał osoby z tytułu zawartych umów zlecenia tylko do ubezpieczenia zdrowotnego i deklarował składki tylko na ubezpieczenie zdrowotne z uwagi na posiadany inny tytuł rodzący obowiązek ubezpieczeń społecznych w

spółce (...), gdzie podstawę wymiaru składek dla każdego ubezpieczonego stanowił przychód w wysokości 10 złotych brutto miesięcznie.

Obydwie umowy zlecenia pokrywały się czasowo i były realizowane na rzecz kontrahentów kontrolowanego płatnika składek, tj. Spółki (...). Trudno jest rozdzielić czasowo obowiązki wykonywane w ramach umowy o utrzymanie porządku i czystości od obowiązków wykonywanych w ramach umowy o mycie przeszkleń. Czynności te wzajemnie się łączyły. Część ubezpieczonych nie potwierdziła wykonywania czynności mycia przeszkleń w ramach odrębnej umowy zlecenia, a jedynie w ramach obowiązków wynikających z umowy na utrzymanie porządku i czystości. Obie umowy zlecenia były dostarczane ubezpieczonym przez koordynatorów, którzy byli pracownikami spółki (...). Umowy te były podpisywane w tym samym czasie i miejscu. To koordynatorzy będący pracownikami (...) zlecali i sprawdzali pracę dotyczącą mycia przeszkleń.

(dowód: protokół kontroli ZUS k. 142 - 234 akt głównych ZUS)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie było podleganie ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu przez zainteresowane z tytułu umów zlecenia zawartych z wnioskodawcą w spornych okresach.

Za ugruntowane należy uznać stanowisko Sądu Najwyższego, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest uprawniony do badania ważności stosunków prawnych stanowiących tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym w celu stwierdzenia objęcia ubezpieczeniami społecznymi (por. wyroki SN z dnia 23 lutego 2005 roku, III UK 200/04, Lex; z dnia 6 marca 2014 roku, I UK 293/13, Legalis).

Zgodnie z art. 6 ust 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 roku, poz. 1778 ze zm.) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia.

Z kolei zgodnie z art. 12 ust. 1 w związku z art. 13 ust. 2 ww. ustawy obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Zleceniobiorcy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy.

Każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi zgodnie z treścią art. 36 ust. 1 podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych. Obowiązek zgłoszenia osób określonych w art. 6 ust. 1 pkt 4 należy do płatnika składek.

Zgodnie natomiast z art. 81 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2016 roku, poz. 1793 ze zm.), do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne zleceniobiorców stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe tych osób. Podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne pomniejsza się o kwoty składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, potrąconych przez płatników ze środków ubezpieczonego, zgodnie z przepisami ustawy systemowej.

W myśl art. 9 ust. 2 ustawy systemowej, osoba spełniająca warunki do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z kilku tytułów, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4-6 i 10, jest objęta obowiązkowo ubezpieczeniami z tego tytułu, który powstał najwcześniej. Może ona jednak dobrowolnie, na swój wniosek, być

objęta ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi także z pozostałych, wszystkich lub wybranych tytułów lub zmienić tytuł ubezpieczeń, z zastrzeżeniem art. 9 ust. 7. W przypadku zbiegu kilku tytułów ogólnych obowiązuje zasada pierwszeństwa w czasie, co oznacza, iż obowiązek ubezpieczenia istnieje z tego tytułu, który powstał najwcześniej, przy czym możliwa jest zmiana tytułu ubezpieczenia.

Zasady ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe określone zostały w art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który stanowi, iż podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 i pkt 18a stanowi przychód o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10. Natomiast art. 18 ust. 3 stwarza obowiązek ustalenia podstawy wymiaru składek zgodnie z art. 18 ust. 1 wobec zleceniobiorców, jeżeli w umowie zlecenia określono odpłatność za jej wykonanie kwotowo, w kwotowej stawce godzinowej lub akordowej albo prowizyjnie. Artykuł 20 ust. 1 ustawy wskazuje, iż podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe i ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe.

Wobec zleceniobiorców, którzy mają określone kwotowo wynagrodzenie, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalno-rentowe stanowi przychód (art. 18 ust. 1 ustawy systemowej). Pojęcie przychodu określone w art. 4 pkt 9 ustawy systemowej obejmuje przychód w rozumieniu przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych m.in. z tytułu umowy zlecenia.

W spornym okresie zainteresowane zawierały umowy zlecenia ze Spółką (...), z których przychód wynosił 10 zł brutto miesięcznie i ze spółką (...) z których wynagrodzenie było znacznie wyższe.

Spór sprowadzał się do ustalenia, czy każde z zawartych przez zainteresowane umów zlecenia stanowiły ważny tytuł do podlegania ubezpieczeniom społecznym stosownie do treści art. 6 ust 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, a co za tym idzie czy nastąpił zbieg tytułów do ubezpieczenia społecznego, o którym mowa w art. 9 ust 2 ustawy systemowej, dający zainteresowanym prawo wyboru tytułu do ubezpieczenia.

Płatnik składek twierdzi arbitralnie, że wybranym przez zainteresowane tytułem do ubezpieczenia były umowy zlecenia zawarte ze Spółką (...). Takiego wniosku nie sposób wysnuć ze złożonych dokumentów. Z ich treści wynika li tylko, że C. B. nie wносиła o objęcie ubezpieczeniem emerytalno-rentowym z umów zlecenia. Oświadczenie R. W. (1) jest natomiast w tym zakresie nieczytelne i można z niego jedynie wywieść, że była ona objęta ubezpieczeniem społecznym z tytułu umowy zlecenia. Brak określenia, z której to umowy zlecenia zainteresowana jest objęta obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalno-rentowym, co nie pozwala na uznanie, że jest to akurat umowa zlecenia zawarta ze Spółką (...), jak chce płatnik, a nie z (...). Ponadto na oświadczeniach brak jest daty ich sporządzenia. Zainteresowane nie były nadto prawidłowo poinformowane o warunkach podlegania ubezpieczeniom społecznym i skutkach wyboru tytułu do ubezpieczeń.

Nie wiadomo zatem na jakiej podstawie, bo z pewnością takiej podstawy nie stanowiły przedłożone do akt sprawy, oświadczenia zainteresowanych do ZUS, płatnik nie zgłosił zainteresowanych do ubezpieczenia społecznego: emerytalnego, rentowego i wypadkowego z tytułu zawartych umów zleceń i nie odprowadzał od wynagrodzenia zainteresowanych składek na ubezpieczenia emerytalno-rentowe i ubezpieczenie wypadkowe. Płatnik zgłosił zainteresowane wyłącznie do ubezpieczenia zdrowotnego i deklarował składki tylko na ubezpieczenie zdrowotne.

W spornym okresie składki były odprowadzane za to od umów zawartych przez zainteresowaną ze Spółką (...), z tytułu których przysługiwało im symboliczne wynagrodzenie, bo opiewające na kwotę 10 zł brutto miesięcznie.

W ocenie Sądu zamiarem ustawodawcy było stosowanie instytucji z przepisu art. 9 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych tylko wówczas, gdy u danej osoby wystąpi rzeczywisty zbieg tytułów do podlegania ubezpieczeniu społecznemu, nie zaś wtedy, gdy strony umów w sposób sztuczny i nienaturalny doprowadzają do wytworzenia takiego zbiegu wyłącznie celem uniknięcia opłacania wyższych składek. Nie można dopatrzeć się jakichkolwiek niedozwolonych działań w sytuacji, gdy dany podmiot zawiera dwie umowy zlecenia, a decyduje się następnie na podleganie ubezpieczeniu z tytułu zawartej jednej z tych umów. Istotne jest jednak, żeby zatrudnienie w

oparciu o obie umowy zlecenia miało dla podmiotów zawierających umowę realny wymiar i znaczenie, w szczególności zaś, aby umowy zawarte między zainteresowaną a Spółką (...) zostały zawarte i realizowane zgodnie ze swym społeczno-gospodarczym przeznaczeniem. Powyższego nie wyłącza nawet ewentualna zgoda ubezpieczonego na odprowadzanie składek od umowy o znacznie niższym, nieadekwatnym do realiów rynkowych wynagrodzeniu, gdyby miało to prowadzić jedynie do uszczuplenia obowiązku składowego.

Sąd w niniejszej sprawie stoi na stanowisku, iż umowy zlecenia zawarte przez zainteresowane ze Spółką (...) opiewające na kwotę 10 zł brutto miesięcznie nie mogły stanowić ważnego tytułu do podlegania ubezpieczeniom społecznym, nawet gdyby zainteresowane rzeczywiście chciała od takiej umowy podlegać ubezpieczeniom społecznym, czego jednak nie udowodniono, z uwagi na to że nie miały one dla niej realnego wymiaru i znaczenia, a zmierzały w istocie do obejścia ustawy, co czyniło je nieważnymi w myśl art. 58 k.c.

Zainteresowane wprawdzie podpisały oddzielne umowy zlecenia na świadczenie usług porządkowych ze Spółką (...) i mycie przeszkleń ze Spółką (...), jednakże – jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego – warunki te były im narzucone przez Spółkę (...). Warunkiem pracy na rzecz Firmy (...) było uprzednie podpisanie przez nią umowy zlecenia na mycie przeszkleń ze Spółką (...). Co innego zeznała wprawdzie R. W. (1), Sąd jednakże nie dał wiary zeznaniom zainteresowanej. Trzeba bowiem podkreślić, że w tutejszym Sądzie rozpatrzono kilkadziesiąt spraw z odwołania płatnika i w każdej z tych spraw pracownice zatrudnione przez (...) musiały też zawrzeć umowy zlecenia ze Spółką (...).

Konieczność ta wynikała z faktu nawiązania umowy o współpracy przez Spółkę (...) ze Spółką (...). Spółki te – jak wynika z analizy internetowych odpisów KRS-u tych Spółek - były ze sobą powiązane osobowo i kapitałowo. Prezes Zarządu Spółki (...) przyznał, że firma (...) nie zlecała swoim zleceniobiorcom mycia przeszkleń tylko dlatego, że na wykonywanie tych usług miała podpisaną umowę zlecenia ze Spółką (...). Zleceniobiorcami Spółki (...) wykonującymi mycie przeszkleń na rzecz Spółki (...) były wyłącznie te osoby, które na podstawie umowy zlecenia wykonywały na rzecz firmy (...) usługi porządkowe, co znane jest Sądowi z urzędu. Umowa o współpracy zmierzała de facto do obniżenia kosztów pracy przez Spółkę (...). Zainteresowane nie miały jakiegokolwiek wpływu na zawarcie umowy o mycie przeszkleń ze Spółką (...). Przedłożone im do podpisu umowy zlecenia zarówno ze Spółką (...) jak i Spółką (...) były już wypełnione, także co do daty. Zainteresowane musiały je jedynie opatrzyć swoim podpisem – jeśli chciały pracować - co też uczyniły. W żadnym wypadku nie mogły negocjować warunków umów, ani tym bardziej wynagrodzenia. Gotowe projekty umów przywoził na teren obiektu koordynator, co potwierdziła R. W. (1), zaprzeczając tym samym zeznaniom M. P., która podnosiła, iż zainteresowani podpisywali je w dziale kadr. Dodać należy, że wynagrodzenie z tytułu umowy zlecenia zainteresowane otrzymywały od (...) co miesiąc bez względu na to, czy wykonały zleczone czynności oraz bez względu na zakres ich wykonania. Przysługiwało ono zatem niezależnie od wykonanej pracy, za samą gotowość do pracy.

Stosownie do treści art. 58 §1 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy, jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest również czynność sprzeczna z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.). Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana (art. 58 § 3 k.c.).

Czynność prawna jest sprzeczna z ustawą w sytuacji, gdy jej treść jest formalnie i materialnie niezgodna z bezwzględnie obowiązującym przepisem prawa. Sprzeczność z ustawą ma miejsce także wtedy, gdy wynika z właściwości lub z natury określonych przepisów, przy braku wyraźnego zakazu dokonywania czynności prawnej określonej treści oraz gdy czynność prawna pozbawiona jest przepisanej formy.

Natomiast czynność prawna mająca na celu obejście ustawy polega na takim ukształtowaniu jej treści, która z punktu widzenia formalnego (pozornie) nie sprzeciwia się ustawie, ale w rzeczywistości (w znaczeniu materialnym) zmierza do zrealizowania celu, którego osiągnięcie jest przez nią zakazane. Chodzi tu zatem o wywołanie skutku sprzecznego z

prawem (tak wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2004 roku, I PK 42/04, OSNP 2005, Nr 14, poz. 209; z dnia 25 stycznia 2005 roku, II UK 141/04, OSNP 2005, Nr 15, poz. 235; z dnia 29 marca 2006 roku, II PK 163/05, OSNP 2007, nr 5-6, poz. 71). Obejście ustawy to zachowanie podmiotu prawa, który napotykać prawny zakaz dokonania określonej czynności prawnej "obchodzi" go w ten sposób, że dokonuje innej niezakazanej formalnie czynności w celu osiągnięcia skutku związanego z czynnością zakazaną, a tym samym sprzecznego z prawem (por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2005 roku, III UK 89/05, OSNP 2006, nr 11-12, poz. 192).

Działanie zgodne z prawem nie zawsze jednak wyklucza obejście prawa. Zasada swobody umów (art. 351 k.c.) czy też konieczność badania woli stron w stosunkach zobowiązaniowych, nie eliminuje skutku w postaci obejścia prawa, w tym przypadku polegającego na uniknięciu płacenia składek na ubezpieczenia społeczne w wyższej kwocie. Konkluzja o obejściu prawa odnosi się bowiem do celu, jakemu służyło sporządzenie dwóch oddzielnych umów, a nie do samej ich treści. Podleganie ubezpieczeniom społecznym z określonych tytułów, a w konsekwencji również podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne wynikają z rzeczywistego stanu i sposobu wykonywania zatrudnienia, a nie z samego faktu sporządzenia umowy w określony sposób. Dokument w postaci umowy nie jest niepodważalnym dowodem na to, że osoby go podpisujące, jako strony, faktycznie złożyły niewadliwe oświadczenie woli o treści zapisanej w tym dokumencie.

Jeżeli zatem zawarta przez strony umowa była wykorzystywana instrumentalnie, to niewykluczone jest jej zakwestionowanie, jako podstawy (tytułu) podlegania ubezpieczeniom społecznym, nie ze względu na pozorną umowę (art. 83 k.c.), lecz ze względu na obejście prawa. Taką wykładnię przyjęto w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2009 roku, OSNP 2010 nr 21-22, poz. 272, który reprezentuje tezę, że zawarcie umowy o pracę nakładczą wyłącznie w celu niepłacenia wyższych składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej stanowi obejście prawa (art. 58 § 1 k.c.). Równie bliskie stanowisko wyrażono na gruncie podobnej sytuacji zakończonej wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2013 roku, sygn. akt II UK 144/12, w którym stwierdzono, że umowa zlecenia na pracę niewielkiej wartości (ilości), która nie jest pozorna (art. 83 k.c.), może nie stanowić tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, gdy jej celem jest instrumentalne (przedmiotowe) wykorzystanie przepisów ubezpieczeń społecznych dla unikania wyższych składek na ubezpieczenia społeczne przez prowadzącą działalność gospodarczą (art. 58 § 1 i § 2 k.c.).

Nawet zatem, gdyby ubezpieczony świadomie zawarł umowę zlecenia dla płacenia mniejszych składek nie oznacza to, że kolejna podstawa ubezpieczenia (inna umowa zlecenia) nie może być oceniana w aspekcie obejścia prawa lub sprzeczności z zasadami współzycia społecznego. Formalnie poprawna realizacja umowy w efekcie może zmierzać do obejścia prawa. To, że praca na podstawie zlecenia była wykonywana i strony dowolnie mogły określać jej zakres, nie eliminuje skutku nieważności takiego zobowiązania, w tym przypadku, jako podstawy ubezpieczenia społecznego. (tak por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2013 roku, I UK 10/13, Legalis).

Dla ustalenia czy umowa nie ma na celu obejścia ustawy zbadać należy cel jej zawarcia (cause). Istota umowy o świadczenie usług (umowy zlecenia), w oparciu o normę art. 750 k.c. w zw. z art. 734 i 735 k.c. polega na tym, iż przyjmujący zlecenie (zleceniobiorca) zobowiązuje się do wykonania za wynagrodzeniem określonej czynności faktycznej dla dającego zlecenie (zleceniodawca). Tak więc, celem tej umowy, czyli jej społeczno-gospodarczym przeznaczeniem (określanym tradycyjnie w nauce prawa terminem causa), jest świadczenie usług (pracy) na rzecz zleceniodawcy za wynagrodzeniem.

Celem zawarcia przez zainteresowane umów zleceń ze Spółką (...), której przedmiotem było wyłącznie mycie przeszkleń w obiektach klientów, gdzie usługi sprzątające wykonywała firma (...) nie było z pewnością osiągnięcie wynagrodzenia. Wysokość wynagrodzenia opiewająca na 10 zł brutto miesięcznie jest wręcz symboliczna. Takie wynagrodzenie nie przedstawiało dla zainteresowanych jakiegokolwiek wartości. Tym samym nie stanowiło dla niej źródła utrzymania. Także zakres obowiązków wynikający z tych umów, a sprowadzający się wyłącznie do mycia przeszkleń wewnątrz budynku (z wyłączeniem mycia przeszkleń na wysokości) w ramach reklamacji, które były rzadkie, uznać należy za iluzoryczny.

Podkreślenia wymaga, że w zakresie czynności sprzątających wynikających z umów zleceń z kontrahentami Spółki (...), zainteresowane miały również obowiązek mycia przeszkleń. Nic nie stało zatem na przeszkodzie aby w ramach umowy zlecenia zawartej z (...), po jej rozszerzeniu na inne obiekty, realizowały również reklamacje dotyczące mycia przeszkleń w innych obiektach. Brak było zatem przyczyny, dla której zainteresowane miałyby wykonywać w ramach umowy zlecenia zawartej z (...) mycie przeszkleń w obiektach klientów, gdzie usługi sprzątające wykonywała firma (...), z którą miały zawarte umowy zlecenia i z której osiągnęte wynagrodzenie stanowiło dla niej podstawowe źródło utrzymania.

W ocenie Sądu jedynym powodem zawarcia przez zleceniobiorców umów zleceń na mycie przeszkleń ze Spółką (...), był fakt podpisania pomiędzy Spółką (...) umowy o współpracy na wykonywanie tych usług. Zleceniobiorcy na podstawie umów zleceń ze Spółką (...) wykonywali niewiele znaczące prace (mycie przeszkleń) w małej ilości (sporadycznie). Prace te nie były zasadniczym celem zawartego stosunku cywilnoprawnego, świadczą wprawdzie o braku pozorności umowy (art. 83 k.c.), ale stanowią także zasłonę dla rzeczywistego celu zawartej umowy, którym było nie samo zlecenie (praca), lecz uzyskanie kolejnego tytułu ubezpieczenia. Wówczas też ujawnia się pierwszoplanowy cel umowy, czyli uniknięcie wyższej składki z innego tytułu (umów zlecenia zawartych przez zainteresowane ze Spółką (...)).

Reasumując zawarcie przez zainteresowane umów zleceń z (...) nie było konieczne dla zapewnienia im źródła utrzymania (dochód z umowy zlecenia był niewielki). Z niewielkiego zakresu prac objętych umową zlecenia ze Spółką (...) oraz symbolicznej wysokości wynagrodzenia wypływa wniosek, że umowy zlecenia ze Spółką (...) nie zostałyby przez zainteresowane zawarte i wykonywane, gdyby nie zawarły one umów zlecenia ze Spółką (...) na wyższą kwotę wynagrodzenia, z szerokim zakresem obowiązków, stanowiącymi dla nich źródło utrzymania.

W przedmiotowej sprawie doszło zatem do przedmiotowego wykorzystania przepisów o ubezpieczeniu społecznym i stworzenie wyłącznie formalnej podstawy ubezpieczenia, tak aby zawarcie umowy zlecenia za jedyny cel miało unikanie płacenia składek na ubezpieczenia społeczne. Takiego celu nie usprawiedliwia zasada wolności umów, gdyż nie jest ona nieograniczona nawet w prawie cywilnym (art. 353 k.c.). Sąd Najwyższy w licznych orzeczeniach potwierdzał naruszenie przez ubezpieczonych lub płatników składek klauzul generalnych i odmawiał ubezpieczenia społecznego z tytułu, który był umawiany przez strony, w tym strony umów zlecenia, tylko dla instrumentalnego (przedmiotowego) traktowania przepisów o ubezpieczeniu społecznym (por. wyroki: z dnia 9 stycznia 2008 roku, III UK 73/07, Monitor Prawa Pracy 2008 Nr 2, poz. 58; z dnia 9 stycznia 2008 roku, III UK 74/07, LEX nr 376437; III UK 75/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 53 i III UK 77/07, LEX; a także z 17 kwietnia 2009 roku, I UK 314/08, OSNP 2010 nr 21-22, poz. 272; z 19 stycznia 2010 roku, I UK 261/09, LEX; z 27 stycznia 2011 roku, I UK 191/10, LEX).

W konsekwencji dla zawarcia umów zlecenia na wykonanie mycia przeszkleń między zainteresowanymi a (...) brak było przyczyny (causa), jaką jest świadczenie usług (pracy) na rzecz zleceniodawcy za wynagrodzeniem. Skoro tak to umowy zlecenia zawarte ze Spółką (...) nie stanowiły rzeczywistego, ważnego tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, jak tego wymaga społeczno-gospodarcze przeznaczenie przepisu art. 9 ust 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji w przypadku zainteresowanych nie doszło do zbiegu tytułów podlegania ubezpieczeniom społecznym. Jedynym rzeczywistym, ważnym tytułem podlegania ubezpieczeniom społecznym były wyłącznie umowy zlecenia zawarte ze Spółką (...). W ramach bowiem tych umów zainteresowane świadczyły faktycznie, systematycznie w sposób ciągły usługi sprzątające o szerokim przedmiotowym zakresie, za wynagrodzeniem, które stanowiło dla nich źródło utrzymania. Tym samym nie mogły podlegać ubezpieczeniom społecznym z tytułu umów zleceń zawartych ze Spółką (...).

Z przeprowadzonego w sprawie postępowania, a zwłaszcza z dokonanej przez Sąd oceny okoliczności zawarcia przez strony umów zlecenia, treści tych umowy, sposobu ich realizacji, wypłacania wynagrodzeń, wynika jednoznacznie, że celem umów zlecenia nie było faktycznie wykonywanie przez zainteresowane jakichkolwiek czynności, a tylko umożliwienie uzyskania drugiego tytułu do ubezpieczeń społecznych, umożliwiającego opłacanie składek w zakresie minimalnej podstawy wymiaru składek z tytułu umów zlecenia zawartych między zainteresowaną a (...).

Tymczasem z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego jednoznacznie wynika, iż wolność zawierania umów nie może doprowadzić do unikania płacenia wielokrotnie wyższej składki. (tak por. Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 7 stycznia 2013 roku, IUK 372/12,LEX; z dnia 27 czerwca 2013 roku, I UK 10/13,LEX).

Dokonując zatem oceny przedmiotowych umów należało mieć na względzie, że zostały one zawarte tylko w celu obejścia przepisów ubezpieczeniowych i wybrania tytułu ubezpieczenia, w którym podstawa wymiaru składek jest znacznie niższa (por. ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz pod red. B. Gudowskiej i J. Strusińskiej-Żukowskiej, C.H. BECK, W-wa 2011, str. 257).

W ocenie Sądu Okręgowego umowy zlecenia zawarte z (...) należało również uznać za nieważne na podstawie art. 58 § 2 k.c., tj. z uwagi na ich sprzeczność z zasadami współżycia społecznego. Określenie bowiem przez strony umowy cywilnoprawnej rażąco niskiego wynagrodzenia (10 złotych brutto miesięcznie) narusza zasady współżycia społecznego, w tym zasadę równego traktowania wszystkich ubezpieczonych, zasadę solidaryzmu ubezpieczeń społecznych, zasadę nieuprawnionego nieuszczipiania środków funduszu ubezpieczeń społecznych oraz elementarne zasady obrotu prawnego, zmierzając do objęcia nieuprawnionym tytułem ubezpieczenia społecznego i z tego powodu umowa taka nie powinna korzystać z ochrony prawnej na podstawie art. 58 § 2 k.c. (tak por. wyrok z dnia 18 marca 2014 roku, II UK 374/13; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2015 roku, I UK 203/14, Lex; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2008 roku, IIIUK 75/07).

W związku z powyższym uznać należało, że wydając zaskarżone decyzje ZUS prawidłowo przyjął, że zawarte przez zainteresowane z (...) umowy zlecenia nosiły znamiona nieważności w świetle art. 58 § 1k.c. Nieważna umowa zlecenia nie może stanowić tytułu obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym na zasadzie art. 6 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 9 ust. 2 ustawy systemowej. W związku z powyższym podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne dla zainteresowanych w spornym okresie, stosownie do treści przepisów: art. 18 ust. 1 i 3, art. 20 ust. 1 ustawy systemowej, stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, uzyskany przez nie z tytułu wynagrodzenia za wykonywanie zawartych ze Spółką (...) umów o świadczenie usług: utrzymania porządku i czystości, jak prawidłowo ustalił organ rentowy w zaskarżonej decyzji.

Organ rentowy, dokonując kontroli zgłaszania do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego, jak również prawidłowości i rzetelności obliczania, potrącania i opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, wydaje decyzję określającą prawidłową wysokość podstawy wymiaru składek. Decyzja ta jest podstawą do złożenia stosownej deklaracji korygującej i uzupełnienia brakującej kwoty składki. Mając na względzie powyższe należy zatem uznać, że organ rentowy zasadnie i prawidłowo w zaskarżonej decyzji określił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe oraz zdrowotne.

Z kolei podnoszone w odwołaniu zarzuty dotyczące naruszenia przepisów postępowania administracyjnego (art. 7, 77 § 1 k.p.a.) pozostają poza postępowaniem sądowym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Postępowanie sądowe skupia się bowiem na wadach wynikających z naruszenia prawa materialnego, a co za tym idzie formalne wady decyzji administracyjnych wynikające z naruszenia przepisów postępowania administracyjnego nie mają wpływu na rozstrzygnięcie odwołania.

Z tych wszystkich względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uznał odwołania od decyzji organu rentowego za nieuzasadnione i na podstawie art. 477 § 1 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U z 2013r., poz. 490).